

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

КАФЕДРА українознавства та гуманітарної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні Вченої ради

Голова Вченої ради

Ректор ДДМА

_____ А. М. Фесенко
(підпис, ініціали, прізвище)

Протокол № ____ від _____ 2011 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

(назва дисципліни)

денна форма навчання

6.050502 «Інженерна механіка», 6.050401 «Металургія», 6.050402 «Ливарне виробництво», 6.050504 «Зварювання», 6.050202 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», 6.050503 «Машинобудування», 6.050702 «Електромеханіка», 6.03504 «Економіка підприємства», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030601 «Менеджмент», 6.050101 «Комп'ютерні науки»

Декан факультету
економіко-гуманітарного
(назва факультету)

(підпис, ініціали, прізвище)

Програму рекомендовано кафедрою
українознавства та гуманітарної освіти

Протокол № _____ від _____
(протокол, номер, дата)

Завідувач кафедри українознавства та
гуманітарної освіти

_____ Кудерська Т. В.
(підпис, ініціали, прізвище)

Краматорськ, 2011

I ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Гуманітарна підготовка майбутніх фахівців вищої кваліфікації починається з вивчення історії України. Дисципліна спрямована на вивчення історії виникнення та розвитку українського етносу, основних закономірностей його державотворення, розуміння й усвідомлення соціально-політичної активності різних прошарків суспільства, історії формування та діяльності громадських, культурологічних та політичних організацій в Україні, значення геополітичних факторів в історичному розвитку, суспільно-політичних трансформацій на шляху суверенного розвитку нашої держави.

Процес викладання історії України в технічному виші передбачає розв'язання цілого комплексу проблем, серед яких головними є такі: переконання в об'єктивному підході до вивчення й трактування минулого, формування багатоваріантного погляду на історичне минуле.

Методологічною основою дисципліни є діалектико-матеріалістичне розуміння історії, яке дає змогу розкрити як загальні закономірності історичного процесу, так і його особливості в Україні. Саме діалектико-матеріалістичне розуміння історії сприяє розгляду історичних явищ, фактів, подій у відповідності з конкретними історичними обставинами, в їхньому взаємозв'язку й взаємообумовленості, допомагає розглядати кожне історичне явище в сукупності як позитивних, так і негативних проявів.

Важливим фактором є принцип альтернативності, який визначає міру вірогідності здійснення тієї чи іншої події на основі наукового аналізу, об'єктивних реалій та можливостей.

Структура та зміст дисципліни й передбачені програмою методи її вивчення дають майбутньому інженеру та економісту можливість засвоїти необхідний обсяг науково-теоретичних знань, які сприятимуть формуванню цілісного сприйняття процесу функціонування українського суспільства на різних етапах його розвитку, набутти норм свідомої суспільно-політичної поведінки, усвідомити своє місце в навколишньому світі та відчутти значення своєї майбутньої праці й можливі шляхи для її вдосконалення.

Курс «Історія України» розподілений на два модулі, базується на хронологічному принципі викладання вітчизняної історії та посідає важливе місце в загальній структурно-логічній схемі підготовки спеціаліста. Він належить до циклу гуманітарних дисциплін.

Курс «Історія України» тісно пов'язаний з таким навчальним предметом, як «Історія української культури».

II РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Розподіл навчальних годин за триместрами та видами навчальних занять здійснюється відповідно до робочих навчальних планів за такою формою:

Таблиця 1 – Розподіл навчальних годин за триместрами та видами навчальних занять.

Триместр	Всього	Розподіл за триместрами та видами занять							атестація Триместрова
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Кредити	Модулі	Самостійна робота студентів		
							усього	у тому числі на виконання ІСЗ	
1	108	30	–	15	3,0	2,0	63	15	іспит
2,3	108	27		18	3,0	2,0	63	15	іспит

Таблиця 2 – Склад модулів дисципліни, розподіл часу на їхнє засвоєння та терміни контролю в першому триместрі

№ п/п	Стислий зміст модуля	Триместр	годин Кількість Загальна	Кредити ECTS	година аудиторних Кількість	Форми та методи контролю	проведення Тиждень
1	Історія України з найдавніших часів до кінця ХІХ ст.	1	51	1,5	22	1. ФО 2. МКР № 1 3. МКР № 2	2–8 5 7
2	Історія України ХХ – початок ХХІ ст.	1	57	1,5	23	1. ФО 2. МКР № 1 3. МКР № 2	9–15 11 13

Таблиця 3 – Склад модулів дисципліни, розподіл часу на їхнє засвоєння та терміни контролю в другому та третьому триместрах

№ п/п	Стислий зміст модуля	Триместр	кількість годин Загальна	Кредити ЕСТS	годинаудиторних Кількість	Форми та методи контролю	проведення Тиждень
1	Історія України з найдавніших часів до кінця ХІХ ст.	2,3	51	1,5	20	1. ФО 2. МКР № 1 3. МКР № 2	1–5 4 5
2	Історія України ХХ – початок ХХІ ст.	2,3	57	1,5	25	1. ФО 2. МКР № 1 3. МКР № 2	6–9 7 8

III МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення курсу є поглиблення знань у галузі вітчизняної історії, зокрема, закономірностей виникнення і розвитку української нації та державності на території України, складного історичного шляху українського народу, дії об'єктивних законів розвитку суспільства, ролі суб'єктивних факторів у процесі їх реалізації, формування загальних основ та системи суспільно-політичних знань, сучасного політичного мислення у майбутніх спеціалістів.

Завдання курсу визначається трьома факторами: загальноосвітнім, виховним і практичним.

Основним **завданням** курсу є прищеплення культури історичного мислення. Саме воно дає можливість орієнтуватися в складних процесах сучасного розвитку українського суспільства та державотворення. У результаті історичні факти, набуті в шкільному курсі, повинні постати не в площинному вимірі, а комплексним процесом, який відтворює багатовимірність українського суспільства різних часів, а також різноманітні загальні й конкретні факти.

При вивченні дисципліни студенту **необхідно знати**:

- основні етапи становлення й розвитку українського народу;
- історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної держави;
- вплив геополітичних факторів на функціонування української державності.

У результаті засвоєння курсу студент **повинен**:

- *уміти* аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії;
- *уміти* зіставляти історичні процеси з епохами та застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів;
- *уміти* показувати на історичній карті території розселення українців, територіальні зміни, що відбувалися, і співставляти їх із сучасними кордонами України;
- *уміти* хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України;
- *уміти* характеризувати політико-адміністративний устрій України на різних історичних етапах, форми та засади функціонування української державності;
- *придбати навички* самостійної роботи з джерелами, науково-історичною та історико-публіцистичною літературою;
- *оволодіти* культурою виступів на суспільно-політичні теми та навчитися проводити наукові диспути та дискусії;
- *засвоїти* історичний досвід та уроки історії.

IV ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV. I Розподіл навчального часу за темами

Розподіл навчального часу за темами в першому триместрі наведено в таблиці 4, а в другому – у таблиці 5.

Таблиця 4 – Розподіл навчального часу за темами в першому триместрі

Тема	Назва теми	Розподіл часу за видами занять			
		лекції	семінари	СРС	Усього
Модуль I – Історія України з найдавніших часів до кінця XIX ст.					
1	Витоки українського народу та його державності.	2,0	–	2,0	4,0
2	Українські землі в добу раннього середньовіччя. Київська Русь.	1,5	2,0	4,0	7,5
3	Доба феодальної роздрібненості Київської Русі. Галицько-Волинська держава.	0,5	0,5	2,0	3,0
4	Литовсько-польська доба.	2,0	1,5	2,0	5,5
5	Козацтво в історії України.				
6	Українська революція середини XVII ст. Тестова модульна контрольна № 1	2,5	1,5 0,5	4,0 2,0	10,5
7	Українська козацька держава II пол. XVII ст. Доба Руїни.	1,5	–	2,0	3,5
8	Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії в XVIII ст. Модульна контрольна робота № 2	0,5	1,0	4,0	10,5
9	Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII ст. – друга половина XIX ст.).		–	4,0	
	УСЬОГО	14,0	8,0	29,0	51,0
Модуль II – Історія України XX – початок XXI ст.					
10	Політизація суспільно-політичного руху в Україні.	2,0	2,0	4,0	8,0
11	Національно-визвольний та революційний рухи в Україні у 1905–1910 рр.	2,0	–	3,0	5,0
12	Україна в першій світовій війні (1914–1918 рр.).	1,5	–	2,0	3,5
13	Українська національна революція 1917–1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації у 1917 р. Тестова модульна контрольна № 1	1,5	0,5	2,0	6,5
14	Боротьба за Українську державність у 1918–1920 рр. Модульна контрольна робота № 2		0,5	2,0	
15	Міжвоєнний період історії українського народу (1921–1939 рр.).	2,5	1,0	4,0	12,5
16	Україна в роки II світової війни (1939–1945 рр.).	0,5	–	3,0	3,5
17	Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток УРСР на початку 1950–1980-х рр.: від хрущовської відлиги до брежнєвського застою.	2,0	2,0	4,0	8,0
18	На шляху до незалежності.	2,0	–	2,0	4,0
19	Незалежна Україна в сучасному світі.	1,0	–	2,0	3,0
	УСЬОГО	16,0	7,0	34,0	57,0
	ЗАГАЛОМ	30,0	15,0	63,0	108,0

Таблиця 5 – Розподіл навчального часу за темами в другому триместрі

Тема	Назва теми	Розподіл часу за видами занять			
		лекції	семінари	СРС	Усього
Модуль I – Історія України з найдавніших часів до кінця XIX ст.					
1	Витоки українського народу та його державності.	1,0	2,0	3,0	6,0
2	Українські землі в добу раннього середньовіччя. Київська Русь.	1,0	1,0	4,0	6,0
3	Доба феодальної роздрібненості Київської Русі. Галицько-Волинська держава.	0,5	1,0	2,0	3,5
4	Литовсько-польська доба.	2,0	2,0	2,0	6,0
5	Козацтво в історії України.				
6	Українська революція середини XVII ст. Тестова модульна контрольна № 1	2,5	1,5 0,5	4,0 2,0	10,5
7	Українська козацька держава II пол. XVII ст. Доба Руїни.	0,5	–	2,0	2,5
8	Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії в XVIII ст. Модульна контрольна робота № 2	0,5	1,0 1,0	4,0 4,0	10,5
9	Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII ст. – друга половина XIX ст.).	2,0	–	4,0	6,0
	УСЬОГО	10,0	10,0	31,0	51,0
Модуль II – Історія України XX – початок XXI ст.					
10	Політизація суспільно-політичного руху в Україні.	2,0	2,0	4,0	8,0
11	Національно-визвольний та революційний рухи в Україні у 1905–1910 рр.	2,0	–	3,0	5,0
12	Україна в першій світовій війні (1914–1918 рр.).	1,5	–	2,0	3,5
13	Українська національна революція 1917–1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації у 1917 р. Тестова модульна контрольна № 1	1,5	1,5 0,5	2,0 2,0	7,5
14	Боротьба за Українську державність у 1918–1920 рр. Модульна контрольна робота № 2	2,5	1,0 1,0	4,0 4,0	12,5
15	Міжвоєнний період історії українського народу (1921–1939 рр.).	1,0	–	3,0	4,0
16	Україна в роки II світової війни (1939–1945 рр.).	2,5	2,0	4,0	8,5
17	Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток УРСР на початку 1950–1980-х рр.: від хрущовської відлиги до брежнєвського застою.	1,5	–	2,0	3,5
18	На шляху до незалежності.	1,5	–	1,0	2,5
19	Незалежна Україна в сучасному світі.	1,0	–	1,0	2,0
	УСЬОГО	17,0	8,0	32,0	57,0
	ЗАГАЛОМ	27,0	18,0	63,0	108,0

IV. II Лекції

Лекція виконує установчу функцію, забезпечує керування пізнавальною діяльністю студентів. Курс «Історія України» розподілений на два модулі і базується на хронологічному принципі викладання вітчизняної історії. Основна увага студентів акцентується на державотворчих традиціях. У першому модулі (1,5 залікових кредитів) вивчається генезис, закономірності становлення та розвиток процесу державотворення на території України від найдавніших часів до кінця ХІХ століття, у другому (2,0 залікові кредити) – боротьба за відновлення державності України на початку ХХ століття, становище українських земель напередодні Другої світової війни, боротьба за відновлення державності в роки Другої світової війни, особливості політичного та соціально-економічного розвитку в повоєнний час, розгортання правозахисного та дисидентського руху в період хрущовської «відлиги», брежнєвського «застою», передумови національно-державного відродження під час перебудови та розвиток процесу державотворення в роки незалежності України.

Зміст і обсяг лекційних занять наведено в таблиці 6:

Таблиця 6 – Зміст і обсяг лекційних занять

Найменування тем розділів, лекцій	Кількість годин		Дидактичні засоби	Література
	1 триместр	2, 3 триместр		
1	2	3	4	5
<p>Тема 1: Витоки українського народу та його державності. <u>Лекція 1. Вступ. Суть і наслідки початкових процесів державотворення на українських землях.</u> Предмет, завдання, методи та джерела вивчення історії України. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.</p>	2,0	1,0	карта, фрагмент фільму	1, (С. 3–12, 16–24); 15 (С. 20–25).
<p>Завдання на СРС Етногенез слов'ян. Передумови утворення східнослов'янської держави та теорії її походження</p>	2,0	3,0		1, (С. 24–26, 26–28).
<p>Тема 2: Українські землі в добу раннього середньовіччя. Київська Русь. <u>Лекція 2. Київська Русь.</u> Політичний устрій Київської Русі. Соціально-економічний розвиток. Основні напрями зовнішньої політики.</p>	1,5	1,0	карта, фрагмент фільму	1, С. 28–35; 5, С. 25–30, 31–36, 39–43.

1	2	3	3	4
Завдання на СРС Прийняття християнства. Боротьба з монголо-татарами.	4,0	4,0		1, С. 35–36, 36–39, 41; 5, С. 30–31, 36–40, 48–49.
Тема 3: Доба феодальної роздрібненості Київської Русі. Галицько-Волинська держава. <u>Лекція 3. Київська Русь у добу феодальної роздрібненості.</u> Політичні та соціально-економічні причини феодальної роздрібненості Київської Русі. Завдання на СРС Створення Галицько-Волинської держави. Князування Данила Галицького. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.	0,5 2,0	0,5 2,0	карта, фрагмент фільму	1, С. 39–41; 3, С. 88–94; 5, С. 50–56.
Тема 4: Литовсько-польська доба. <u>Лекція 4. Українські землі в складі Литви та Польщі.</u> Загарбання українських земель Литвою й Польщею в XIV ст. Литовсько-польські унії та їх наслідки для України. Соціально-політичне становище українських земель у складі Речі Посполитої.	2,0	2,0	карта, фрагмент фільму	1, С. 42–55; 3, С. 95–121; 5, С. 57–72.
Тема 5. Козацтво в історії України. Завдання на СРС Виникнення українського козацтва, його суспільно-політична та військова організація. Участь козацьких військ у військових кампаніях Речі Посполитої й інших європейських держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.).	2,0	2,0		1, С. 55–62; 3, С. 126–144.
Тема 6: Українська революція середини XVII ст. <u>Лекція 5. Визвольна війна 1648–1657 рр. та її соціально-політичні наслідки.</u> Передумови та причини війни. Цілі та характер. Переяславська рада, «Березневі статті» 1654 р. та їх наслідки. Соціально-політичні наслідки визвольної війни українського народу.	2,5	2,0	карта, фрагмент фільму, плакат-схема устрою «Війська Запорізького »	1, С. 62–75; 3, С. 143–163; 5, С. 77–93.
Завдання на СРС Розгортання національно-визвольної війни. Зборівський договір 1649 р. та початок процесу відновлення української державності. Білоцерківська угода 1651 р. та її наслідки. Багатовекторність зовнішньої політики Б. Хмельницького. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування нової української еліти на основі провідної ролі козацтва та частини православної шляхти. Привілейоване становище церкви. Міщанство. Перетворення селянства на вільний стан.	4,0	4,0		1, С. 71–72; 5, С. 81–84, 85–86, 88–93; 15, С. 13–50.

1	2	3	4	5
<p>Тема 7: Українська козацька держава другої половини XVII ст. Доба Руїни. <u>Лекція 6. Козацько-гетьманська держава у другій половині XVII ст. Доба Руїни</u> Руїна: причини, суть, наслідки. Подолання наслідків Руїни на Лівобережжі в період правління І. Мазепи.</p>	1,5	1,0	карта, портрети гетьманів	1, С. 75–79; 5, С. 114–115.
<p>Завдання на СРС Політика гетьманів Правобережжя та Лівобережжя. Запорізька Січ у політичній боротьбі двох берегів Дніпра.</p>	2,0	2,0		3, С. 163–174. 5, С. 94–112.
<p>Тема 8. Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії в XVIII ст. <u>Лекція 7. Колоніальна політика Російської імперії щодо України в XVIII ст.</u> Обмеження автономії України в складі Росії в I половині XVIII ст.</p>	0,5	0,5	плакати	
<p>Завдання на СРС Ліквідація автономії України в складі Росії в II половині XVIII ст.</p>	4,0	4,0		4, С. 186–188.
<p>Тема 9: Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій. <u>Лекція 8. Західноукраїнські землі в складі Австрії в першій половині XIX ст.</u> Три поділи Польщі та їх наслідки для України. Соціально-економічне та політичне становище західноукраїнських земель.</p>	2,0	1,0	карта, плакати	1, С. 92–94, 104–108; 9, С. 115–120.
<p>Завдання на СРС «Українське питання» в баченні російської та австрійської влади й громадськості. Діяльність «Руської трійці». Революційні події у 1848–1849 рр. в Західній Україні та їх значення.</p>	1,5	2,0		1, С. 108–113; 9, С. 121–130.
<p><u>Лекція 9. Україна у складі Росії у XIX ст.</u> Суспільно-політичний рух в Україні в першій половині XIX ст. Реформа 1861 р. та особливості її проведення в Україні.</p>	1,5	1,0	карта, плакати, роздавальний матеріал	1, С. 100–104, 114–119; 9, С. 58–78, 92–111, 169–177.
<p>Завдання на СРС Соціально-економічний розвиток України в пореформений період.</p>	1,5	2,0		4, С. 259–269; 9, С. 177–206, 207–227.
<p>Тема 10. Політизація суспільно-політичного руху в Україні. <u>Лекція 10. Національно-визвольний рух і утворення політичних партій в Україні.</u> Розвиток соціал-демократичного руху в Україні. Виникнення українських політичних партій у Наддніпрянщині та їх класифікація.</p>	2,0	2,0	роздавальний матеріал	2, С. 5–10, 13–20; 9, С. 261–270, 306–308.

1	2	3	4	5
Завдання на СРС Суспільно-політичний рух та виникнення українських політичних партій на західноукраїнських землях.	4,0	4,0		2, С. 10–13; 9, С. 408–420.
Тема 11. Національно-визвольний та революційний рухи в Україні у 1905–1910 рр. <u>Лекція 11. Україна в революції 1905–1907 рр.</u> Причини, характер і особливості революції. Революційний рух в Україні. Національно-визвольний рух в Україні в роки революції.	2,0	2,0	Карта	1, С. 143–154; 9, С. 323–325, 330–337, 338–355, 355–364.
Завдання на СРС Політичне становище України у 1907–1910 рр. Аграрна реформа П. Столипіна та особливості її проведення в Україні.	3,0	3,0		1, С. 154–163; 9, С. 365–373.
Тема 12. Україна в першій світовій війні (1914–1918 рр.). <u>Лекція 12. Україна в першій світовій війні (1914–1918 рр.)</u> Причини й характер I світової війни. Українські політичні течії та партії в умовах війни. Західноукраїнські землі у 1914–1916 рр.	1,5	1,5	Карта, фрагмент док. фільму «I світова війна»	1, С. 163–170; 9, С. 422–442.
Завдання на СРС Соціально-економічні та політичні наслідки I світової війни. Причини, завдання й особливості Лютневої (1917 р.) революції в Росії. Розстановка політичних сил в Україні.	2,0	2,0		1, С. 168–172. 9, С. 443–449.
Тема 13. Українська національна революція 1917–1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації у 1917 р. <u>Лекція 13. Україна в революціях 1917 року.</u> Утворення та діяльність УЦР. Боротьба за політичну владу в Україні в жовні – грудні 1917 р.	1,5	1,5	фрагмент док. фільму	1, С. 172–175; 5, С. 184–199.
Завдання на СРС Укладання Брест-Литовського мирного договору. Загострення відносин між УЦР та німецькими окупаційними військами. Конституція УНР. Падіння УЦР.	2,0	2,0		5, С. 199–203.
Тема 14. Боротьба за Українську державність у 1918–1920 рр. <u>Лекція 14. Національно-державне будівництво в Україні в 1920-х рр.</u> Причини та початок громадянської війни в Україні, головні політичні сили та їх військові можливості. Боротьба за владу в Україні у 1918 р. Політична боротьба в Україні у 1919–1920 рр. Наслідки та підсумки громадянської війни в Україні.	2,5	2,5	фрагмент фільму	
Завдання на СРС Політика гетьмана П. Скоропадського. Проголошення ЗУНР та її злука з УНР.	4,0	4,0		

1	2	3	4	5
Тема 15. Міжвоєнний період історії українського народу (1921–1939 рр.). Лекція 15. Національно-державне будівництво в Україні у 1920-х роках. Утворення СРСР. Політика українізації.	0,5	1,0		4, С. 380–384, 412–418.
Завдання на СРС Національно-державне будівництво в Україні в 1920-х рр. Здійснення непу в Україні. Установлення тоталітарно-командної системи. Великий перелом та його наслідки для України. «Великий терор» в Україні.	3,0	3,0		4, С. 368–375, 375–379, 384–399, 418–429.
Тема 16. Україна в роки другої світової війни (1939–1945 рр.). Лекція 16. Україна в другій світовій війні (1939–1945 рр.). Радянсько-німецькі договори 1939 р. та їх наслідки для України. Напад Німеччини на СРСР та окупація України. Визволення України від фашистів. Підсумки та наслідки II світової війни для України.	2,0	2,5	Карта, фрагмент фільму.	4, С. 448–452, 460–463, 482–489. 5, С. 309–317, 321–326.
Завдання на СРС Радянська західноукраїнських земель. Риси окупаційного режиму. Рух Опору в Україні.	2,0	4,0		4, С. 452–460, 463–482. 5, С. 317–320.
Тема 17. Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток УРСР на поч. 1950–1980-х рр. Завдання на СРС Дисидентський рух в Україні. Духовний розвиток суспільства: ідеологічний диктат.	2,0	1,5		4, С. 548–554, 546–548.
Тема 18. На шляху до незалежності. Лекція 17. Україна у 1985–1991 рр. Передумови національно-державного відродження. Проголошення незалежності України.	0,5	1,5	фрагмент док. фільму	4, С. 555–579, 580–585.
Тема 18. На шляху до незалежності. Лекція 17. Україна у 1985–1991 рр. Передумови національно-державного відродження. Проголошення незалежності України.	0,5	0,5	фрагмент док. фільму	4, С. 555–579, 580–585.
Тема 19. Незалежна Україна в сучасному світі. Лекція 18. Україна у 1991–2010 рр. Основні напрямки державного будівництва. Напрями зовнішньої політики.	1,0	0,5	карта	4, С. 585–607, 649–672.
Завдання на СРС Особливості посттоталітарного суспільства та його вплив на державотворчі процеси в Україні. Діяльність політичних партій. Проблеми соціально-економічного розвитку України. Україна в сучасному світі і проблема вибору геополітичних орієнтирів.	4,0	4,0		4, С. 588–592, 592–604.

IV. III Семінарські заняття

Семінарські заняття проводяться з метою глибокого вивчення ключових проблем історії України, формування вміння аналізувати реальні соціально-історичні проблеми, навичок публічних виступів, ведення дискусій, а також контролю за засвоєнням студентами навчального матеріалу.

Методичні рекомендації щодо підготовки студентів до семінарських занять викладені в навчально-методичному посібнику:

Алексєєв, С. В. Плани семінарських занять та методичні вказівки до них з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / С. В. Алексєєв, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ: ДДМА, 2008. – 31 с.

Нижче подаються теми семінарських занять, плани, поняття до тем, контрольні питання та література.

Семінарські заняття, як і лекційні, побудовані за модульним принципом.

Модуль I – Історія України від найдавніших часів до кінця XIX ст.

СЕМІНАР № 1

ТЕМА: КИЇВСЬКА РУСЬ

ПЛАН

- 1 Передумови виникнення державності у східних слов'ян. Норманська та антинорманська теорії походження державності Київської Русі.
- 2 Політичний устрій та соціальна організація Київської Русі.
- 3 Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
- 4 Основні напрями зовнішньої політики Київської Русі. Прийняття християнства.

Поняття до теми

Нормани, монархія, віче, смерди, закупи, рядовичі, холопи, полюддя, соціально-економічні відносини, васальна залежність, натуральне виробництво, християнство.

Контрольні питання

- 1 Де жили і чим займалися східні слов'яни?
- 2 Чому об'єднання південно-східних слов'янських племен відбулося навколо Києва?
- 3 Намалюйте схему політичного устрою Київської Русі.
- 4 Які світові релігії ви знаєте? Що таке християнство?

ЛІТЕРАТУРА

- Алексєєв, С. В.** Історія України : Короткий курс лекцій / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – С. 26–39.
- Бойко, О. Д.** Історія України – К. : «Академвидав», 2004. – С. 40–78.
- Борисенко, В.** Курс української історії. – К. : Либідь, 1998. – С. 37–69.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Дорошенко, Д. І. Нарис історії України в 2-х т. Т. I (до половини XVII ст.). – К. : Глобус, 1992. – С. 37–48, 69–78.

Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 50–74.

Історія України / Під ред. Ю. Зайцева. – Львів : Світ, 1996. – С. 51–65.

Рибалка, І. К. Історія України. Частина 1: Від найдавніших часів до кінця XVIII ст. – Харків : Основа, 1995. – С. 51–67.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальне опитування (тест).

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну; фронтальне опитування (тест) – 0 – 5 балів.

СЕМІНАР № 2

ТЕМА: ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКА ДОБА В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

ПЛАН

- 1 Експансія Литви та Польщі на Україну. Кревська унія.
- 2 Укладення Люблінської унії. Утворення Речі Посполитої.
- 3 Соціально-економічні відносини на українських землях у складі Речі Посполитої.

Поняття до теми

Католицизм, унія, шляхта, магнати, станова система, Магдебурзьке право, фільварки, Литовський статут, сейм, уніатська церква.

Контрольні питання

- 1 Визначте причини вдалої й відносно швидкої експансії українських земель.
- 2 Які чинники сприяли успішній експансії Литви на українські землі?
- 3 За роки правління якого литовського князя відбулася централізація влади в Литовській державі? Які наслідки це мало для українських земель?
- 4 Які основні цілі переслідувала польська експансія на українські землі?
- 5 У чому полягала суть системи станової організації українського суспільства в складі Речі Посполитої?
- 6 Проаналізуйте зміст та значення Литовських статутів в історії України?

ЛІТЕРАТУРА

Алексеев, С. В. Історія України : Короткий курс лекцій / С. В. Алексеев, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – С. 42–62.

- Бойко, О. Д.** Історія України – К. : «Академвидав», 2004. – С. 95–121.
- Довбня, О. А.** Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.
- Історія України** / Під ред. Ю. Зайцева. – Львів : Світ, 1996. – С. 85–105.
- Історія України** / В. Ф. Верстюк [та ін.] ; під ред. В. А. Смолія. – К. : Альтернативи, 1997. – С. 57–76.
- Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять** / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 93–131.
- Рибалка, І. К.** Історія України. Частина 1: Від найдавніших часів до кінця XVIII ст. – Харків : Основа, 1995. – С. 98–133.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді); фронтальне опитування (тест)..

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну; фронтальне опитування (тест) – 0 – 5 балів.

СЕМІНАР № 3

ТЕМА: ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА 1648–1657 РР. ТА СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ПЛАН

- 1 Передумови та причини визвольної війни.
- 2 Основні цілі та характер війни 1648–1657 рр.
- 3 Формування української козацької держави та її роль в національно-визвольній боротьбі.
- 4 Переяславська Рада, «Березневі статті» 1654 рр. та їх оцінка в історичній літературі.

Поняття до теми

Суверенітет, республіка, військово-політичний союз, автономія.

Контрольні питання

- 1 Назвіть основні положення Зборівського мирного договору, укладеного Б. Хмельницьким з королем Речі Посполитої.
- 2 Намалюйте схему державного устрою козацько-гетьманської держави.

ЛІТЕРАТУРА

- Алексєєв, С. В.** Історія України : Короткий курс лекцій / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – С. 62–72.
- Бойко, О. Д.** Історія України – К. : «Академвидав», 2004. – С. 145–163.
- Борисенко, В.** Курс української історії. – К. : Либідь, 1998. – С. 179–223.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Дорошенко, Д. І. Нарис історії України в 2-х т. Т. I (до половини XVII ст.). – К. : Глобус, 1992. – С. 3–23.

Історія України / Під ред. Ю. Зайцева. – Львів : Світ, 1996. – С. 113–122.

Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 161–181.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальні письмові відповіді на КР № 1).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1 – виконується за темами 1–6 (див. табл. 3).

Методику виконання та критерії оцінки знань див. у розділі IV. V.

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну, КР № 1 – **5–10** балів.

СЕМІНАР № 4

ТЕМА: УКРАЇНА У XVIII ст.

ПЛАН

- 1 Північна війна в Україні. Політика гетьмана І. Мазепи.
- 2 Ліквідація української автономії у складі Росії.
- 3 Три поділи Польщі. Розподіл українських земель між Росією та Австрією.

Поняття до теми

Наказний гетьман, Малоросійська колегія, правління гетьманського уряду, гайдамаки, опришки, Глухівська петиція, кріпосне право, Коліївщина, рекрути.

Контрольні питання

- 1 Виділіть причини посилення колоніального гніту російського самодержавства в Україні у першій половині XVIII ст.
- 2 Порівняйте функції Першої та Другої Малоросійських колегій.
- 3 Якою була реакція селянсько-козацьких мас України на посилення феодального гноблення?

ЛІТЕРАТУРА

Алексєєв, С. В. Історія України : Короткий курс лекцій / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – С. 80–94.

Бойко, О. Д. Історія України – К. : «Академвидав», 2004. – С. 175–199.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Дорошенко Д. І. Нарис історії України в 2-х т. Том II (від початку XVII століття). – К.: Глобус, 1992. – С. 136–158.

Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 182–210.

Рибалка, І. К. Історія України. Частина 1: Від найдавніших часів до кінця XVIII ст. – Харків : Основа, 1995. – С. 310–352, 364–378, 389–400.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальні письмові відповіді на КР № 2.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2 – виконується за темами 1–8 (див. табл. 3).

Методику виконання та критерії оцінки знань див. у розділі IV. V.

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожен, КР № 2 – 10–20 балів.

Модуль II – Історія України XX – початок XXI ст.

СЕМІНАР № 5

ТЕМА: НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ І УТВОРЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ XIX – ПОЧ. XX СТ.)

ПЛАН

- 1 Суспільно-політичний рух на західноукраїнських землях.
- 2 Загальноросійський революційний рух в Україні.
- 3 Утворення українських політичних партій у Наддніпрянській Україні.

Поняття до теми

Народники, партія, національне питання, націоналізм, шовінізм, автономія, москвофіли, народовці, радикали, ліберали, більшовики, меншовики, есери.

Контрольні питання

- 1 Чому діяльність народників в Україні не мала успіху?
- 2 Які позиції займала РСДРП з національного питання?
- 3 Чому не сталося об'єднання УСДРП із більшовиками?
- 4 Які позиції займала УРДП з національного питання?
- 5 У чому полягала ідея «українського П'ємонту» УНДП щодо Галичини?
- 6 Які були відмінності у створенні українських партій в Західній та Наддніпрянській Україні?

ЛІТЕРАТУРА

Алексєєв, С. В. Політичні партії в Україні (1900–1917) : Навчальний посібник з курсу «Історія України» / Алексєєв С. В., Ляшенко Є. П. – Краматорськ: ДДМА, 2003. – С. 5–10, 11–13, 13–20.

Бойко, О. Д. Історія України. – К. : Академія, 2004. – С 251–259, 303–308.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 254–256, 268–270, 271–275.

Новітня історія України (1900–2000) : Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин та ін. – К. : Вища школа, 2000. – С. 46–66, 34–38.

Рибалка І. К. Історія України Частина 2: Від початку ХІХ ст. до лютого 1917 р. – Харків: Основа, 1997. – С. 261–270, 306–308, 408–420.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді); фронтальне опитування (тест).

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну; фронтальне опитування (тест) – 0 – 5 балів.

СЕМІНАР № 6

ТЕМА: УКРАЇНА В РЕВОЛЮЦІЯХ 1917 р.

ПЛАН

- 1 Причини, основні завдання та особливості Лютневої (1917р.) революції в Росії. Розстановка класово-політичних сил в Україні.
- 2 Центральна Рада: її склад, програма та основні етапи діяльності.
- 3 Боротьба за політичну владу в Україні в жовтні-грудні 1917р. та її наслідки.

Поняття до теми

Буржуазно-демократична революція, двовладдя, революційно-демократична диктатура пролетаріату та селянства, автономія, українізація армії, соціалізація землі, більшовізація Рад, збройне повстання, диктатура пролетаріату, автономісти, самостійники.

Контрольні питання

- 1 Які причини утворення двовладдя?
- 2 Як ставилися до революції різні класи та політичні партії України?
- 3 Коли відбувся I Всеукраїнський з'їзд Рад та які рішення він прийняв?
- 4 Проаналізуйте зміст декретів, які прийняв II Всеросійський з'їзд Рад

5 Які причини виникнення військового конфлікту між УНР і Раднаркомом РСФР?

ЛІТЕРАТУРА

Алексєєв, С. В. Історія України : Короткий курс лекцій / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – С. 170–175.

Бойко, О. Д. Історія України. – К. : Академія, 2003. – С. 321–323, 324–330, 330–338.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 288–294, 294–301.

Мицик, Ю. А. Історія України : Навчальний посібник для старшокласників. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – С. 335–345, 345–350.

Новітня історія України (1900-2000) : підручник / А. Г. Слюсаренко [та ін.] – К. : Вища школа, 2000. – С. 145–148, 170–179, 180–187.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальні письмові відповіді на КР № 1.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1 – виконується за темами 10–13 другого модуля. Методику виконання та критерії оцінки знань див. у пункті IV. V.

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну, КР № 1 – **5–10** балів.

СЕМІНАР № 7

ТЕМА: ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА В УКРАЇНІ У 1918–1920 рр.

ПЛАН

- 1 Причини та початок громадянської війни в Україні, головні політичні сили та їх військові можливості.
- 2 Боротьба за владу в Україні у 1918 р. Діяльність П.Скоропадського.
- 3 Політична боротьба в Україні у 1919–1920 рр.
- 4 Причини поразки та історичні уроки боротьби за українську державність у 1918–1920 рр.

Поняття до теми

Громадянська війна, інтервенція, гетьманщина, окупаційний режим, Директорія, махновщина, політика «воєнного комунізму», Варшавська угода, злука українських земель.

Контрольні питання

- 1 Які причини громадянської війни в Україні?
- 2 Назвіть основні політичні сили, які брали участь у громадянській війні в Україні упродовж 1918–1920 рр.
- 3 Якого типу державу будував П.Скоропадський?
- 4 Чим відрізнялася УНР часів Центральної Ради від УНР Директорії?
- 5 Проаналізуйте основні напрямки внутрішньої політики радянської влади в Україні у 1919–1920 рр.
- 6 Які економічні, демографічні і політичні наслідки мала громадянська війна в Україні?

ЛІТЕРАТУРА

Бойко, О. Д. Історія України. – К. : Академія, 2004. – С. 335–340, 340–345, 346–351, 351–356, 356–364, 365–367.

Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 301–307, 313–316, 316–320, 320–334.

Новітня історія України (1900–2000) : Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин та ін. – К. : Вища школа, 2000. – С. 187–204, 205–208, 209–226, 227–230.

Алексєєв, С. В. Історія України : Короткий курс лекцій / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – С. 176–186.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Мицик, Ю. А. Історія України : Навчальний посібник для старшокласників. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – С. 351–353, 357–365, 369–374.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальні письмові відповіді на КР № 2.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2 – виконується за темами 10–14 другого модуля (див. табл. 3).

Методику виконання та критерії оцінки знань див. у розділі IV. V.

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну, КР № 2 – **10–20** балів.

СЕМІНАР № 8

ТЕМА: УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 рр.)

ПЛАН

- 1 Напад Німеччини на Радянський Союз та загарбання України.
- 2 Окупаційний режим та рух Опору в Україні.
- 3 Визволення України від німецьких загарбників.
- 4 Внесок України в перемогу у Великій Вітчизняній війні.

Поняття до теми

ОУН, мельниківці, бандерівці, депортація, УПА, окупаційний режим, рух Опору, корінний перелом, ООН.

Контрольні питання

- 1 Які плани щодо України мала Німеччина?
- 2 Що означав «новий порядок» в Україні під час її окупації?
- 3 Охарактеризуйте внесок партизанів у здійсненні загальновійськових операцій.
- 4 Який внесок в розгром фашистів зробили наступні особистості: С. Ковпак, І. Конєв, М. Ватутін, Р. Малиновський, Ф. Толбухін.
- 5 Які наслідки для України мала Велика Вітчизняна Війна?

ЛІТЕРАТУРА

Бойко О. Д. Історія України: Навч. посібник. Видання 3-тє, виправлене, доповнене. – К.: Академвидав, 2006. – С. 448–452, 452–460, 460–463, 463–482, 482–489.

Довбня, О. А. Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 64 с.

Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – С. 406–408, 409–411, 412–420.

Мицик, Ю. А. Історія України : Навчальний посібник для старшокласників. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – С. 445–450, 450–454, 455–464, 465–469.

Новітня історія України (1900–2000) : підручник / А. Г. Слюсаренко [та ін.] – К. : Вища школа, 2000. – С. 309–313, 313–325, 325–329.

Остафійчук, В. Ф. Історія України : сучасне бачення : Навч. посіб. – К. : Знання-Прес, 2006. – С. 292–302, 302–309, 310–312.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді); фронтальне опитування (тест).

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожно; фронтальне опитування (тест) – 0 – 5 балів.

IV. IV Самостійна робота студентів

Успіх засвоєння курсу «Історія України» залежить від правильної організації самостійної роботи студентів. У сучасних умовах переходу вишів України на зразок навчання на засадах Болонської декларації роль самостійної роботи значно підвищилася, а її питома вага збільшилася. Згідно з цим на самостійну роботу студентів з вивчення курсу «Історія України» заплановано 81 годину, що дорівнює 68 % від аудиторного фонду часу. У зв'язку з цим практикується використання групових та індивідуальних консультацій з метою управління самостійною роботою.

Групові консультації проводяться перед вивченням певної теми й мають мобілізуюче значення. Аналізуються тільки окремі сторони проблеми, а інші відтворюються в конспекті-плані, карті-схемі, реферативному повідомленні, тестових відповідях, контрольних роботах.

Індивідуальні консультації проводяться передусім для студентів, які загалом мають невисокий рівень знань зі шкільного курсу «Історія України», з метою надання допомоги в подоланні розриву між вузівською та шкільною методикою. Окрім цього, під час індивідуальних консультацій студенти отримують можливість доповнити та уточнити набуті теоретичні знання.

Позааудиторна самостійна робота студентів складається із щотижневої підготовки до лекцій та семінарських занять (за конспектом, підручниками або посібниками), а також виконання різноманітних теоретичних завдань: визначення історичних термінів та понять, підготовку до семінарських занять, вибіркоче конспектування матеріалу до самостійної підготовки, написання письмової самостійної роботи (реферату) за вільно обраною темою.

Час на виконання позааудиторної самостійної роботи та на підготовку до модульних контрольних робіт зафіксований у табл. 3.

Перелік завдань до самостійної підготовки, коментарі до вивчення матеріалу та перелік джерел наведений у таблиці 7:

Таблиця 7 – Завдання до самостійної підготовки студентів за темами

Тема 3: Доба феодальної роздрібненості Київської Русі. Галицько-Волинська держава. 1. Створення Галицько-Волинської держави. 2. Данило Галицький. 3. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.	Об'єднавча політика князя Романа Мстиславовича та спроба відновлення Руської федерації. Зовнішні впливи на політичну ситуацію в Галицько-Волинській державі (Польща, Угорщина, Золота Орда). Політика Данила Романовича. Значення Галицько-Волинського князівства в історії України.	Основна: [1], [3], [5]. Додаткова: [15].
Тема 5. Козацтво в історії України. 1. Виникнення українського козацтва, його суспільно-політична та військова організація. 2. Участь козацьких військ у військових кампаніях Речі Посполитої й інших європейських держав (II пол. XIV – I пол. XVII ст.).	Феномен козацтва: генезис, характерні ознаки, особливості формування. Теорії походження козацтва. Устрій Запорізької Січі. Козацько-селянські повстання наприкінці XIV – на початку XVII ст. Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя.	Основна: [1], [3], [8]. Додаткова: [15].

<p>Тема 6: Українська революція середини XVII ст. 1. Періодизація війни. 2. Розгортання національно-визвольної війни.</p>	<p>Розгортання національно-визвольної війни. Зборівський договір 1649 р. та початок процесу відновлення української державності. Білоцерківська угода 1651 р. та її наслідки. Багатовекторність зовнішньої політики Б. Хмельницького. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування нової української еліти. Привілейоване становище церкви. Міщанство. Перетворення селянства на вільний стан.</p>	<p>Основна: [1], [3], [5]. Додаткова: [15].</p>
<p>Тема 7: Українська козацька держава другої половини XVII ст. Доба Руїни. 1. Політика гетьманів Правобережжя та Лівобережжя. 2. Запоріжжя в політичній боротьбі двох берегів Дніпра.</p>	<p>Гетьманування Ю. Хмельницького, П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного. Дестабілізуюча політика І. Сірка – отамана Запорізької Січі.</p>	<p>Основна: [3], [5]. Додаткова: [15].</p>
<p>Тема 8. Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії в XVIII ст. 1. Колоніальна політика Російської імперії щодо України в XVIII ст.</p>	<p>Деморалізація козацької старшини. Канальні роботи. Нищення української закордонної торгівлі. Гетьман І. Скоропадський та Перша Малоросійська колегія. Наказний гетьман П. Полуботок. Гетьманування Д. Апостола. «Правління гетьманського уряду». Відновлення посади гетьмана. Реформи К. Розумовського. Друга Малоросійська колегія. Централізація та русифікація. Знищення полково-сотенного устрою. Зруйнування Запорізької Січі. Азовське, Чорноморське та Кубанське козацьке військо.</p>	<p>Основна: [1], [3], [5]. Додаткова: [15].</p>
<p>Тема 9: Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій. 1. Діяльність «Руської трійці». 2. Революційні події у 1848–1849 рр. в Західній Україні та їх значення. 3. Соціально-економічний розвиток України в пореформений період. 4. Соціально-економічний розвиток України в пореформений період. 5. «Українське питання» в баченні російської та австрійської влади й громадськості.</p>	<p>Український національний рух. «Руської трійці»: виникнення, склад та практична діяльність. Революція 1848 р. в Галичині. Скасування панщини в Галичині. Діяльність Головної руської ради. Українсько-польське протистояння. Празький конгрес. «Галицько-руська матиця». Українці в імперському парламенті. Революційні події 1848–1849 рр. в Закарпатті й Північній Буковині. Значення революції 1848–1849 рр. для України. Економічна політика царського уряду. Залізничне будівництво й розвиток водяного транспорту. Завершення промислового перевороту. Створення великої машинної індустрії. Особливості становлення капіталізму в сільському господарстві та промисловості. Соціальні зміни в структурі українського суспільства.</p>	<p>Основна: [3], [5], [9]. Додаткова: [15].</p>

<p>Тема 10. Політизація суспільно-політичного руху в Україні. 1. Суспільно-політичний рух на західноукраїнських землях. 2. Виникнення політичних партій у Західній Україні.</p>	<p>Москвофільство. Народовці й націонал-демократи. Радикальні демократи. І. Франко. Русько-українська радикальна партія. «Ukraina irredenta» Ю. Бачинського. Утворення Української соціал-демократичної партії.</p>	<p>Основна: [2], [9]. Додаткова: [15], [26].</p>
<p>Тема 11. Національно-визвольний та революційний рухи в Україні у 1905–1910 рр. 1. Політичне становище України у 1907–1910 рр. 2. Аграрна реформа П. Столипіна та її проведення в Україні.</p>	<p>Третьочервнева монархія та її суть. Терор проти робітників і селян. Посилення національного гніту. Поворот в аграрній політиці царизму. Указ від 9 листопада 1906 р. і закон від 14 червня 1910 р. Руйнування общини й закріплення землі в особисту власність. Виділення селян на хутори та відруби. Діяльність Селянського банку. Переселення селян. Наслідки аграрної реформи для України.</p>	<p>Основна: [2], [5], [9]. Додаткова: [26].</p>
<p>Тема 15. Міжвоєнний період історії українського народу (1921–1939 рр.). 1. Національно-державне будівництво в Україні в 1920-х рр. 2. Здійснення непу в Україні. Установлення тоталітарно-командної системи. 3. Великий перелом та його наслідки для України. 4. «Великий терор» в Україні.</p>	<p>Соціально-економічна й політична кризи початку 1920-х рр. Запровадження непу. Голод 1921 – 1923 рр. Неп у промисловості та сільському господарстві. УСРР на початку 1920-х рр. Утворення СРСР. Остаточна втрата Україною незалежності. «Автономізація» УСРР. Зміцнення партійної диктатури. Згорання непу та українізації. Індустріальна гонка: завдання, труднощі, джерела фінансування, характерні риси, особливості, наслідки. Колективізація сільського господарства. Знищення селян-власників. Голодомор 1932–1933 рр. Створення колгоспної системи. «Великий терор» в Україні.</p>	<p>Основна: [1], [3], [5]. Додаткова: [28].</p>
<p>Тема 16. Україна в роки другої світової війни (1939–1945 рр.). 1. Радянізація західноукраїнських земель. 2. Риси окупаційного режиму. 3. Рух Опору в Україні</p>	<p>Входження західноукраїнських земель до складу СРСР. Методи та наслідки радянізації. Місце України в планах Німеччини. Встановлення «нового порядку». Радянський партизанський рух на окупованій території України. Збройна боротьба формувань ОУН – УПА.</p>	<p>Основна: [3], [5]. Додаткова: [29].</p>
<p>Тема 17. Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток УРСР на початку 1950–1980-х рр. 1. Дисидентський рух в Україні. 2. Духовний розвиток суспільства: ідеологічний диктат.</p>	<p>Еволюція поглядів українських дисидентів, пошуки нових форм боротьби та ступінь їх впливу на українську громадськість. Українське суспільство в умовах деструкції радянської тоталітарної системи в другій половині 1980-х рр.</p>	<p>Основна: [4]. Додаткова: [30].</p>
<p>Тема 19. Незалежна Україна в сучасному світі. 1. Діяльність політичних партій. 2. Проблеми соціально-економічного розвитку України.</p>	<p>Становлення багатопартійності. Соціальна структура населення сучасної України, особливості економічного розвитку.</p>	<p>Основна: [4], [5]. Додаткова: [30].</p>

IV. V Контрольні роботи

Навчальним планом дисципліни за темами кожного модуля передбачено виконання двох модульних контрольних робіт.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1 по першому модулю виконується після закінчення теоретичного й практичного вивчення тем №№1–6, по другому – тем №№ 10–13.

МЕТА контрольної роботи № 1 – оцінити рівень закріплення отриманих знань, практичних умінь та навичок студентів.

Контрольна робота № 1 містить тести різних рівнів складності, як наслідок, вимагає різного характеру діяльності – від репродуктивного до пошукового. Зміст тестів конкретизується залежно від матеріалу, засвоєння якого перевіряється. Види завдань урізноманітнено, що дає можливість викладачу знайти найефективніший засіб перевірки знань з метою виявлення досягнень студентів і стимулювання їх надалі оволодівати знаннями. Самі студенти, розв'язуючи тестові завдання, мають можливість зробити об'єктивний висновок про загальний рівень своїх знань з теми.

Приклад завдання до виконання тестових модульних контрольних робіт див. у додатку 2.

Термін виконання – 0,5 годин академічного часу на кожну роботу.

Критерії оцінки

За кожну правильну відповідь на завдання 1-го рівня складності студент отримує по 0,5 бали, 2-го рівня – по 1,5 бали, 3-го рівня – 2,5 бали. Мінімальна сума балів складає 5 балів, а максимальна – 10 балів. У разі коли студент отримує менше ніж 5 балів, контрольна робота визнається виконаною незадовільно та підлягає перескладанню.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2 по першому модулю виконується після закінчення теоретичного й практичного вивчення тем №№ 1–8, а по другому відповідно – тем №№ 10–14.

МЕТА контрольної роботи № 2 – оцінити рівень набутих умінь аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства.

Термін виконання – 1,0 година академічного часу на кожну заплановану роботу.

Критерії оцінки:

- **«відмінно» (19-20 балів)** виставляється, якщо студент виявив уміння критично аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих знань з програмного матеріалу, логічно викладає засвоєний матеріал, аналізуючи та синтезуючи історичні факти і події.

- **«добре» (17-18 балів)** виставляється, якщо студент виявив уміння аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих знань з програмного матеріалу з логічним викладанням цього матеріалу.

- **«добре» (15-16 балів)** виставляється, якщо студент виявив достатній рівень

знань фактичного матеріалу з використанням відповідної термінології й лексики;

- **«задовільно» (13-14 балів)** виставляється, якщо студент при відповіді на запитання розрізняє причину від наслідку й формально засвоїв фактичний матеріал;

- **«задовільно» (10-12 балів)** виставляється, якщо при відповіді на запитання студент виявив вміння на рівні репродуктивного використання уніфікувати набуті знання;

- **«незадовільно» (7-9 балів)** виставляється, якщо студент виявив серйозні пробіли в знаннях основного матеріалу, допустив принципові помилки, які не дали можливості вийти на рівень творчого використання набутих знань;

- **«незадовільно» (1-6 балів)** показав незадовільні вміння і навички практичного застосування аналізу історичних подій та вміння висловити свої думки.

Варіанти завдань модульних контрольних робіт див. у додатку 2.

V СИСТЕМА РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинговий контроль за курсом «Історія України» складається з поточного контролю (оцінка поточних знань студентів протягом триместру вивчення курсу) та підсумкового контролю (складання іспиту за курсом «Історія України»).

V. I Система рейтингового поточного контролю

Рейтинговий поточний контроль знань за курсом має наступну схему виконання:



Рейтинг кожного модуля складається із суми оцінок за:

- аудиторну роботу студента впродовж вивчення навчального матеріалу модуля;
- позааудиторну самостійну роботу студента впродовж вивчення навчального матеріалу модуля;
- модульний тест;
- модульну контрольну роботу.

V. I. I Оцінка аудиторної роботи студента

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється за певною системою рейтингових балів, затвердженою кафедрою. Наприкінці вивчення модуля викладач виставляє сумарну оцінку за аудиторну роботу студента. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал наступним чином:

Національна система оцінки		Рейтингова система, бали
бальна	словесна	
5	відмінно	90 – 100
4	добре	75 – 89
3	задовільно	55 – 74
2	незадовільно	1 – 54
відсутність на заняттях	незадовільно	0

Рейтинг оцінки аудиторної роботи додається до загального рейтингу модуля.

V. I. II Оцінка позааудиторної роботи студента

Позааудиторна самостійна робота студентів складається із щотижневої підготовки до лекцій та семінарських занять (за конспектом, підручниками або посібниками), а також виконання різноманітних теоретичних завдань: визначення історичних термінів та понять, підготовку до семінарських занять, вибіркоче конспектування матеріалу до самостійної підготовки, написання письмової самостійної роботи (реферату) за вільно обраною темою.

Оцінка позааудиторної самостійної роботи студентів складається з оцінки рівня підготовки до лекцій і практичних занять та рівня виконання рефератів.

Рівень підготовки до лекцій і практичних занять оцінюється в аудиторній роботі.

Індивідуальними завданнями, які можуть виконувати студенти, є реферати. Завдяки виконанню рефератів студент отримує можливість самостійно поглибити вивчення «білих плям» в історії України.

Рівень виконання рефератів оцінюється у 15 балів. Критерії оцінювання наводяться в табл. 6:

Таблиця 6 – Критерії оцінювання рефератів

Стан виконання реферату	Критерії оцінювання	Національна оцінка	Рейтингова система, бали
оформлений у вигляді брошури (формат А 4) із відповідним титульним листом загальним обсягом у 15–20 сторінок.	Студент самостійно впорядкував опрацьований матеріал та логічно виклав його сучасною українською мовою відповідно до вимог.	Відмінно	14–15 балів
	Студент логічно виклав матеріал з елементами самостійного аналізу. Науковий апарат оформлений у відповідності до вимог.	Добре	12–13 балів
	Репродуктивне викладення матеріалу. Є недоліки в оформленні.	Задовільно	10–11 балів
	Тема не розкрита, суттєві недоліки в оформленні або несамотійне виконання реферату (плагіат).	Незадовільно	0–балів

V. II Визначення результатів рейтингового поточного контролю

Рейтинговий поточний контроль оцінюється за результатами рейтингів модулів. Для курсу «Історія України» передбачено 2 модулі. Підсумковий рейтинг є середнім результатом рейтингового поточного контролю знань студентів за два модулі. Визначення рейтингу за поточні знання студентів наведені нижче:

Таблиця 7 – визначення результатів рейтингового поточного контролю

Вид поточного контролю	Кількість зарахованих балів (з урахуванням коефіцієнту 2)		Оцінка за шкалою ECTS		Коментарі
	мінімум	максимум	мінімум	максимум	
Аудиторна робота	25	40	Е	А	Підсумковий контроль складено
Контрольна робота № 1	10	20	Е	А	
Контрольна робота № 2	20	40	Е	А	
Підсумок поточного контролю	55	100	Е	А	

Якщо за результатами поточного модульного контролю студент не набрав мінімальну кількість балів (55), він обов'язково проходить підсумковий рейтинговий контроль (складання іспиту).

V. III Підсумковий рейтинговий контроль

Підсумковий рейтинговий контроль передбачає складання іспиту з курсу «Історія України» наприкінці вивчення дисципліни. Іспит передбачає перевірку теоретичних і практичних знань і вмінь студентів з усіх питань курсу. Умови складання іспиту мають три варіанти дій, які наведені нижче.

1) Підсумок оцінювання знань (іспит) здійснюється за результатами поточного модульного контролю, завдання якого оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Підсумковий бал за результатами поточного модульного контролю визначається під час останнього семінарського заняття та є основою для виставлення іспиту з дисципліни «Історія України».

2) Викладач має право виставити іспит за умови, якщо студент набрав не менше ніж 55 балів за кожний модуль за підсумком поточного модульного контролю.

3) Студент, який не набрав за результатами підсумкового модульного контролю 55 балів, зобов'язаний складати іспит за відповідний модуль.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується у ДДМА	Оцінка за національною шкалою	Коментарі результатів складання іспиту
A	90–100	5 (відмінно)	Іспит складено успішно
B	81–89	4 (добре)	Іспит складено успішно
C	75–80	4 (добре)	Іспит складено успішно
D	65–74	3 (задовільно)	Іспит складено
E	55–64	3 (задовільно)	Іспит складено
FX	30–54	2 (незадовільно)	Не зараховано (Іспит не складено, але надана можливість повторного складання)
F	0–29	2 (незадовільно)	Не зараховано (Іспит не складено з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

V. III. I Критерії оцінки кожного модуля й дисципліни в цілому

• «**відмінно**» (90-100 балів) виставляється, якщо студент виявив уміння критично аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих

знань з програмного матеріалу, логічно викладає засвоєний матеріал, аналізуючи та синтезуючи історичні факти і події.

- **«добре» (81-89 балів)** виставляється, якщо студент виявив уміння аналізувати і оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих знань з програмного матеріалу з логічним викладанням цього матеріалу.

- **«добре» (75-80 балів)** виставляється, якщо студент виявив достатній рівень знань фактичного матеріалу з уживанням відповідної термінології й лексики;

- **«задовільно» (65-74 балів)** виставляється, якщо студент при відповіді на запитання розрізняє причину від наслідку і формально засвоїв фактичний матеріал;

- **«задовільно» (55-64 балів)** виставляється, якщо при відповіді на запитання студент виявив уміння на рівні репродуктивного використання уніфікувати набуті знання;

- **«незадовільно» (31-54 балів)** виставляється, якщо студент виявив серйозні пробіли в знаннях основного матеріалу, допустив принципові помилки, які не дали можливості вийти на рівень творчого використання набутих знань;

- **«незадовільно» (1-30 балів)** показав незадовільні вміння і навички практичного застосування аналізу історичних подій та вміння висловити свої думки.

Загальна оцінка з дисципліни виставляється як середнє арифметичне з оцінок за два модулі.

VI РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

На лекціях слід подавати основну частину теоретичного матеріалу, доповнюючи його характерними прикладами. Питання навчального курсу, які завдяки обмеженості часу навчальних занять, не можуть бути розглянуті на лекціях, повинні бути опановані на семінарських заняттях. Такого роду питання повинні конкретизувати й деталізувати знання студентів з основних проблем навчального курсу, які розглядаються на лекціях. Враховуючи загалом недостатньо високий рівень студентів, що навчаються на першому курсі, слід підбирати та компонувати лекційний матеріал з орієнтацією на рівень аудиторії.

Оптимальною формою лекційного заняття є лекція проблемного типу. На початку заняття перед студентами ставиться проблема, яка розв'язується в ході лекції шляхом діалогу «лектор – студент». При цьому основні моменти фіксуються в конспекті. Активізувати сприйняття лекційного матеріалу допомагає використання такого засобу інноваційного навчання, як аудіовізуальний. При цьому відеотека з курсу може бути розроблена за допомогою студентів.

Ще однією інноваційною технологією є випереджальна технологія навчання. Студенти самостійно вивчають лекційний матеріал без складання конспекту, а на наступному занятті систематизують опрацьований матеріал у зошитах під керівництвом викладача.

Семінарські заняття проводяться з метою глибокого вивчення ключових проблем історії України, формування у студентів умінь аналізувати реальні соціально-історичні проблеми, навичок публічних виступів, ведення дискусій, а також контролю за засвоєнням студентами учбового матеріалу.

Для того щоб робота на семінарських заняттях була цікавою й реально допомагала студентам засвоїти матеріал, до них необхідно систематично та якісно готуватися.

Підготовка до семінару розпочинається ще на лекції. Саме тут студент уперше знайомиться з логічною схемою курсу, найважливішими проблемами науки, одержує необхідні методичні вказівки. Лекції необхідно не тільки слухати, але й записувати основні положення. Далі підготовка до семінарських занять поділяється на ряд етапів:

1. Перш за все слід ознайомитися з планом семінару, з'ясувати питання для вивчення та підібрати літературу.

2. Потім треба вивчити лекційний матеріал, розділи з навчально-методичної літератури.

3. До кожної теми треба засвоїти ряд понять та історичних дат. Для цього треба мати окремий зошит або виділити великі поля в конспекті лекцій та робочому зошиті для семінарів.

При вивченні курсу широко практикується реферативна форма роботи. Це передусім теми, які недостатньо висвітлені в історичній літературі (так звані «білі плями» історії) та історичні портрети.

VII НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

VII. I Список основної літератури

- 1 **Алексєєв, С. В.** Історія України : короткий курс лекцій (для студентів вузів усіх спеціальностей та всіх форм навчання) / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 228 с.
- 2 **Алексєєв, С. В.** Політичні партії в Україні (1900–1917): навч. посібник з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / Алексєєв С. В. Ляшенко Є. П. – Краматорськ : ДДМА, 2003. – 72 с.
- 3 **Алексєєв, С. В.** Плани семінарських занять та методичні вказівки до них з курсу «Історія України» для студентів всіх спеціальностей / С. В. Алексєєв, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 31 с.
- 4 **Бойко, О. Д.** Історія України: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Академвидав, 2004. – 656 с.
- 5 **Бойко, О. Д.** Історія України: навч. посібник. Видання 3-тє, виправлене, доповнене. – К. : Академвидав, 2006. – 688 с.
- 6 **Історія України : посібник** / Г. Д. Темко [та ін.] ; за ред. Г. Д. Темка, Л. С. Тупчієнка. – К. : Академія, 2002. – 480 с.
- 7 **Історія України** / В. Ф. Верстюк [та ін.] ; під ред. В. А. Смолія. – К. : Альтернативи, 1997. – 416 с.
- 8 **Рибалка, І. К.** Історія України Частина 1: Від найдавніших часів до кінця XVIII ст. – Харків: Основа, 1995. – 448 с.
- 9 **Рибалка, І. К.** Історія України Частина 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 р. – Харків: Основа, 1997. – 480 с.

VII. II Список додаткової літератури

- 10 **Алексєєв, С. В.** Методичні вказівки до вивчення теми «Національно-державне відродження України. Україна в сучасному світі» з курсу «Історія України» (для студентів всіх спеціальностей) / Алексєєв С. В. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 28 с.
- 11 **Алексєєв, С. В.** Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з курсу «Історія України» (для студентів всіх спеціальностей) / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 60 с.
- 12 **Алексєєв, С. В.** Методичні вказівки до самостійної роботи студентів щодо написання рефератів з історії України / С. В. Алексєєв, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ, ДДМА, 2003. – 22 с.
- 13 **Губарев, В. К.** Історія України : універс. довідник школяра і студ. / В. К. Губарев. – Донецьк : БАО, 2009. – 383 с.
- 14 **Довбня, О. А.** Історія України. Збірник тестових завдань: навчальний посібник. – Краматорськ : ДДМА, 2009. – 92 с.
- 15 **Довбня, О. А.** Короткий термінологічний і понятійний довідник з курсу «Історія України» / Довбня О. А., Ляшенко Є. П. – Краматорськ : ДДМА, 2007.
- 16 **Дорошенко, Д. І.** Нарис історії України в 2-х т. Том I (до половини XVII ст.). –

К.: Глобус, 1992. – 238 с.

17 Дорошенко, Д. І. Нарис історії України в 2-х т. Том II (від початку XVII століття). – К.: Глобус, 1992. – 349 с.

18 Історія України : довідник школяра і студента. – Донецьк : БАО, 2004. – 624 с.

19 Історія України та її державності : курс лекцій : навч. посіб. для студ. і викладачів вищих навч. закл. / Л. Є. Дещинський [та ін.] ; наук. ред. Л. Є. Дещинський. – Вид. 5-те, перероб. і допов. — Л. : Національний ун-т «Львівська політехніка», 2009. – 474 с.

20 Історія України та її державності : навчальний посібник / І. С. Дещинський [та ін.] ; за ред. Л. Є. Дещинського. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Львів : Бескид Біт, 2005. – 367 с.

21 Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / за ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – 607 с.

22 Кормич, Л. І. Історія України від найдавніших часів і до 2000 року : навчальний посібник / Кормич Л. І. – Х. : Одиссей, 2000. – 480 с.

23 Котляр, М. Ф. Шляхами віків: Довідник з історії України / М. Ф. Котляр, С. В. Кульчицький. – К.: Україна, 1993. – 380 с.

24 Литвин, В. М. Історія України : навч. посібник / В. М. Литвин, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко. – К. : Знання-Прес, 2002. – 669 с.

25 Лях, Р. Д. Історія України: Навч. посібник для студентів неісторичних спеціальностей / Р. Д. Лях, В. І. Ізюмов, Ю. М. Красноносів. – Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. – 396 с.

26 Малий словник історії України / В. Смолій [та ін.]. – К. : Либідь, 1997. – 464 с.

27 Мицик Ю. А. Історія України : навчальний посібник / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – К. : Києво-Могилянська академія, 2005. – 576 с.

28 Мітягін, В. Ю. УСЕ. Історія України : [довідник] / В. Ю. Мітягін ; ред. С. Кульчицький. – К. : Майстер-Клас, 2010. – 240 с.

29 Новітня історія України (1900–2000) : підручник / А. Г. Слюсаренко [та ін.] – К. : Вища школа, 2000. – 663 с.

30 Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 2. Революції в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917–1920) / В. Ф. Верстюк, В. Ф. Солдатенко. – К.: Генеза, 2003. – 488 с.

31 Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 3. Утвердження радянського ладу в Україні (1921–1938) / В. А. Греченко, Л. В. Гриневич, С. А. Кокін, С. В. Кульчицький. – К.: Генеза, 2003. – 448 с.

32 Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 4. Україна у Другій світовій війні (1939–1945) / В. І. Кучер, В. А. Гриневич, В. С. Коваль. – К.: Генеза, 2003. – 584 с.

33 Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / В. П. Андрущенко, В. К. Баран, О. Д. Бойко. – К.: Генеза, 2003. – 693 с.

- 34 Толочко П. П.** Давня історія України: Навчальн. посібник для вузів: У 2-х кн. Кн. 1 / П. П. Толочко, Д. Н. Козак, С. Д. Крижицький. – К.: Либідь, 1994. – 240 с.
- 35 Толочко П. П.** Давня історія України: У 2-х кн. Кн. 2 / П. П. Толочко, Д. Н. Козак, С. Д. Крижицький. – К.: Либідь, 1995. – 224 с.
- 36 Світлична В. В.** Історія України: Навч. посібник. – К., Львів: Каравела, Новий Світ, 2003. – 308 с.

VII. III Інтернет-ресурс

<http://www.history.org.ua/index.php?urlcrnt=JournALL/select.php&seriaName=geo>
<http://www.cossackdom.com>
http://www.geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html)
<http://www.uahistory.cjb.net/>
<http://www.holodomor33.org.ua/library.php>
<http://ukrarmy.kiev.ua/>
<http://sumy.net.ua/?p=1>
<http://www.studentbooks.com.ua/content/view/119/49/1/1/>

Розробник навчальної програми – кандидат історичних наук доцент кафедри українознавства та гуманітарної освіти Довбня О. А.

Перелік тем рефератів

1. Проблема походження слов'ян в історичній науці.
2. Норманська та антинорманська теорія походження державності Київської Русі.
3. Галицько-Волинське князівство в XII–XIII ст.
4. Зародження українського козацтва та його суспільно-політична організація.
5. Брестська церковна унія 1596р. та посилення національно-релігійного гноблення.
6. Селянсько-козацькі повстання на Україні XVI – I половини XVII ст.
7. Б. Хмельницький і проблеми державності України.
8. Міжнародна дипломатія Б. Хмельницького .
9. Політична діяльність гетьмана І. Мазепи.
10. Конституція Пилипа Орлика.
11. Запорізька Січ у XVIII столітті.
12. Суспільно-політична діяльність Т. Г. Шевченка.
13. Специфіка формування української нації.
14. Специфіка формування промислового пролетаріату Донбасу в II пол. XIX ст.
15. Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова.
16. Суспільно-політична діяльність І. Франка.
17. Донбас в роки першої російської революції (1905–1907 рр.).
18. Аграрне питання в програмах політичних партій України на початку XX ст.
19. Національне питання в програмах політичних партій України на початку XX ст.
20. Політична діяльність В. Винниченка.
21. Політико-правові погляди М. Грушевського.
22. Діяльність українських політичних партій в 1917 р.
23. Донецько-Криворізька республіка: історія створення та альтернатива розвитку.
24. Політична діяльність С. Петлюри в роки громадянської війни.
25. Селянський повстанський рух на Україні під керівництвом Н. Махна.
26. Голод в Україні в 1921–1923 рр.
27. Безробіття в Донбасі часів непу.
28. Національна політика на Україні: досвід 1920-х років.
29. Голод на Україні в 1932–1933 рр.
30. Демографічні втрати України в 30-ті роки XX ст.
31. Автономія Карпатської України та її окупація хортистською Угорщиною.
32. Партизанський та підпільний рух у Донбасі у роки Великої Вітчизняної війни.
33. Відбудова промисловості Донбасу після Великої Вітчизняної війни.
34. Рух українських правозахисників у 1960 – 1970-ті рр. XX ст.
35. Українська еміграція і сучасна зарубіжна діаспора.
36. Формування багатопартійності в Україні: проблеми та перспективи.
37. Сучасний стан національного питання й міжнаціональні відносини в Україні.
38. Міжнародне економічне співробітництво України.
39. Економічне співробітництво України з Росією на сучасному етапі.
40. Аграрна реформа в Україні: проблеми та перспективи.
41. Студентські організації в незалежній Україні.

Зразки тестових модульних контрольних робіт

Контрольна робота № 1

МОДУЛЬ I

1. Найдавнішу згадку про кіммерійців мастить: а) «Одіссея» Гомера; б) «Історія» Геродота; в) «Грецька історія» Ксенофонта; г) асирійські клинописи.
2. Вставте пропущені слова: «Першими, хто на території України розпочав виплавляти _____ з _____ _____ та оволодів технікою виготовлення _____ були _____ племена».
3. Перенесення центру скіфської держави в Нижнє Подніпров'я і степовий центр вірогідно було пов'язане з намаганням:
 - а) установити контроль над торгівельними шляхами; б) збагатитися скіфській знаті; в) консолідувати різні за походженням народи; г) занепадом старих торгівельних шляхів.
4. Панування скіфських племен у степах Північного Причорномор'я припадає на період: а) бронзового віку; б) раннього заліза; в) енеоліту; г) палеоліту.
5. Проникнення сарматів у степи Північного Причорномор'я на межі III – II ст. до н. е. супроводжувалося витисненням скіфів у: а) у пониззя Дніпра та Кримський півострів; б) міжріччя Дону та Дністра; в) у передгір'я Кавказу; г) міжріччя Дунаю та Дністра.
6. Укажіть причини грецької колонізації Північного Причорномор'я.
7. Ольвія та Херсонес за соціальною та політичною організацією були: а) полісом; б) античною республікою; в) рабовласницькою монархією; г) демократичною республікою.
8. Стародавні греки вирощували такі сільськогосподарські культури, як: а) тютюн, ячмінь, виноград; б) картоплю, пшеницю, виноград; в) ячмінь, виноград, пшеницю.
9. Подані нижче категорії населення Київської Русі розташуйте у вигляді драбини:
 - а) князь; б) холопи; в) смерди; г) дружинники; д) бояри; е) закупи.
10. Про розселення східних слов'ян у VIII–X ст. нам повідомляє: а) «Руська правда»; б) «Повість временних літ»; в) «Слово о полку Ігоревім».

МОДУЛЬ II

1. Виділіть окремо лідерів москвофілів та народовців, вписавши їхні імена в таблицю:

1. Москвофіли	2. Народовці
---------------	--------------

- а) С. Смаль-Стоцький; б) А. Добрянський; в) К. Левицький; г) Д. Дідицький; д) О. Барвінський; е) Д. Зубрицький.

2. Націонал-радикальною за ідеологією була: а) УСДРП; б) УНП; в) РУП.
3. Учасники загальноукраїнського національного руху називали «українським П'ємонтом»: а) Східну Галичину; б) Наддніпрянщину; в) Слобідську Україну.
4. Українська революційна партія (РУП) виникла в: а) Києві; б) Львові; в) Харкові.
5. Виділіть окремо лідерів вказаних партій, вписавши їхні імена у таблицю:

РУРП	РУП	УСДРП	УДРП
------	-----	-------	------

- а) І. Франко; б) Є. Тимченко; в) В. Винниченко; г) М. Порш; д) Д. Антонович;

- є) М. Павлик; ж) М. Русов; з) Є. Чикаленко.
6. Б. Ярошевський був лідером: а) УСДРП; б) УСП; в) РУРП.
7. Виберіть газети, що друкувала РУП: а) «Селянин»; б) «Хлібороб»; в) «Правда»; г) «Громада»
8. Виберіть газети, що друкувала РУРП: а) «Зоря Галицька»; б) «Хлібороб»; в) «Громада»; г) «Громадський голос».
9. Виберіть газету, що друкувала РСДРП: а) «Искра»; б) «Правда»; в) «Большевик»; г) «Рабочее дело».
10. У колонці праворуч знайдіть правильну відповідь до поданих дат:
- | | |
|-------------|-------------------------------------------------------------|
| а) 1861 р.; | А) виникнення Української національно-демократичної партії; |
| б) 1873 р. | Б) заснування Літературного товариства ім. Т. Шевченка; |
| в) 1890 р. | В) заснування «Руської бесіди»; |
| г) 1899 р. | Г) укладення «угоди Романчука». |

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

МОДУЛЬ I

1. Предмет, методи, завдання та історичні джерела з історії України.
2. Кіммерійці, скіфи, сармати на території Північного Причорномор'я.
3. Античні міста-держави на території Північного Причорномор'я.
4. Теорії походження слов'ян. Територія розселення стародавніх східних слов'ян на території України.
5. Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
6. Політичний устрій та соціальна організація Київської Русі.
7. Головні напрями зовнішньої політики Київської Русі. Прийняття християнства.
8. Соціально-економічні та політичні передумови феодальної роздробленості Київської Русі.
9. Загарбання Польщею і Литвою українських земель у XIV ст.
10. Польсько-литовські унії та їх наслідки для України.
11. Соціально-політичне становище українських земель у складі Речі Посполитої (XVI ст.)
12. Зародження українського козацтва, його суспільно-політична та військова організація.
13. Передумови та причини визвольної війни українського народу 1648–1657 рр.
14. Рушійні сили, цілі, характер війни українського народу 1648–1657 рр.
15. Переяславська Рада, «Березневі статті» 1654 року та їх історичні наслідки
16. Соціально-політичні наслідки визвольної війни українського народу 1648–1657 рр. Формування Української держави.
17. Політика І. Мазепи. Північна війна та Україна.
18. Обмеження автономії України в складі Росії в першій половині XVIII ст.
19. Ліквідація автономії України в складі Росії в другій половині XVIII ст.
20. Три розподіли Речі Посполитої. Завершення розподілу українських земель між Росією та Австрією.

МОДУЛЬ II

1. Суспільно-політичний рух та утворення політичних партій на західноукраїнських землях наприкінці XIX ст.
2. Розвиток соціал-демократичного руху в Україні в складі Росії (кінець XIX – поч. XX ст.).
3. Утворення українських політичних партій у Наддніпрянській Україні (кінець XIX – поч. XX ст.) та їх класифікація.
4. Причини, характер та особливості революції 1905–1907 рр. в Росії.
5. Революційний рух в Україні у 1905–1907 рр.
6. Український національно-визвольний рух у 1905 – 1907 рр.
7. Причини і характер Першої світової війни. Україна в планах Німеччини, Росії та Австро-Угорщини.
8. Політичні партії та течії в Україні в умовах Першої світової війни.
9. Західноукраїнські землі в роки Першої світової війни.
10. Причини, характер та особливості Лютневої революції 1917 р. в Росії. Розстановка політичних сил в Україні.
11. Діяльність Української Центральної Ради в березні – листопаді 1917 р. Проголошення УНР.
12. Боротьба за політичну владу в Україні в жовтні-грудні 1917 р. Проголошення УРСР.
13. Причини громадянської війни в Україні, головні політичні сили та їх військові можливості.
14. Основні напрями політики П. Скоропадського у 1918 р.
15. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики Директорії в період громадянської війни в Україні
16. Проголошення ЗУНР та її злука з УНР.
17. Підсумки та наслідки громадянської війни в Україні (1918–1920 рр.).

СЕМЕСТРОВІ ГРАФІКИ НАВЧАННЯ

Графік № 1

№	Назва та стислий зміст модуля (його ваговий коефіцієнт)	3	Кредити ECTS	Загальна кількість годин	Кількість ауд годин	Форма та зміст індивідуальних завдань (РГР та ін.), терміни їх виконання	Форми та методи контролю, час на виконання	Оцінка з урахування м коефіцієнту		Тиждень проведення
								min	max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Модуль 1. Історія України з найдавніших часів до кінця XIX ст. (0,5)	1	1,5	51	22	Конспектування історичних джерел та літератури до семінарських занять, підготовка повідомлень	Опитування КР № 1 КР № 2	25 10 20	40 20 40	усі 5 7
							Усього за модуль	55	100	
2.	Модуль 2. Історія України XX ст. – поч. XXI ст. (0,5)	1	1,5	57	23	Конспектування історичних джерел та літератури до семінарських занять, підготовка повідомлень	Опитування КР № 1 КР № 2	25 10 20	40 20 40	усі 11 13
							Усього за модуль	55	100	
							Загальна оцінка	55	100	

Графік № 2²

Види занять	Навчальні тижні														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Семінари	2		2		2		2		2		2		2		1
Контрольні роботи					№ 1		№ 2				№ 1		№ 2		
Модулі	МОДУЛЬ І							МОДУЛЬ ІІ							
Атестація	А 1							А 2							

¹ У зазначеному графіку вказано непарний тиждень.

² Графік відповідає заняттям першого триместру непарного тижня.

ПИТАННЯ

для підготовки до іспиту з історії України

1. Предмет, завдання, історичні джерела вивчення історії України.
2. Кіммерійці, скіфи, сармати на території Північного Причорномор'я.
3. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.
4. Проблеми походження слов'ян. Розселення стародавніх східних слов'ян на території України.
5. Політичний устрій та соціальна організація Київської Русі.
6. Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
7. Головні напрями зовнішньої політики Київської Русі.
8. Прийняття християнства.
9. Соціально-економічні та політичні передумови феодалної роздробленості Київської Русі.
10. Загарбання Польщею та Литвою українських земель у XIV ст.
11. Польсько-литовські унії та їх наслідки для України.
12. Соціально-політичне становище українських земель у складі Речі Посполитої.
13. Зародження українського козацтва, його суспільно-політична та військова організація .
14. Передумови та причини визвольної війни 1648-1657 рр.
15. Основні цілі та характер війни українського народу 1648-1657 рр.
16. Переяславська Рада, „Березневі статті” 1654 року та їх історичні наслідки
17. Соціально-політичні наслідки визвольної війни українського народу 1648-1657 рр. Формування української держави.
18. Руїна: причини, суть, наслідки.
19. Північна війна в Україні. Політика гетьмана І.Мазепи.
20. Обмеження автономії Гетьманщини у складі Росії в першій пол. XVIII ст.
21. Ліквідація автономії України у складі Росії в другій пол. XVIII ст.
22. Три поділи Польщі. Завершення розподілу українських земель між Росією та Австрією.
23. Суспільно-політичний рух в Україні у складі Росії в першій пол. XIX ст
24. Соціально-економічне та політичне становище західноукраїнських земель у I пол. XIX ст.
25. Революційні події на західноукраїнських землях у 1848-1849 рр. та їх значення .
26. Реформа 1861 року та особливості її проведення в Україні.
27. Соціально-економічний розвиток України після скасування кріпосного права.
28. Суспільно-політичний рух та утворення політичних партій на західноукраїнських землях наприкінці XIX ст.
29. Розвиток соціал-демократичного руху в Україні у складі Росії (кінець XIX – поч. XX ст.).
30. Утворення українських політичних партій в Наддніпрянській Україні (кінець XIX – поч. XX ст.) та їх класифікація.
31. Причини, характер та особливості революції 1905–1907 рр.
32. Революційний рух в Україні у 1905–1907 рр.
33. Український національно-визвольний рух у 1905 – 1907 рр.

34. Причини і характер I світової війни. Україна в планах Німеччини, Росії та Австро-Угорщини..
35. Політичні течії та партії в умовах Першої світової війни.
36. Західноукраїнські землі в роки Першої світової війни.
37. Причини, основні завдання та особливості Лютневої (1917 р.) революції в Росії. Розстановка політичних сил в Україні.
38. Діяльність Української Центральної Ради у березні-листопаді 1917 . Проголошення УНР.
39. Боротьба за політичну владу в Україні у жовтні-грудні 1917 р. Проголошення УРСР.
40. Причини громадянської війни в Україні, головні політичні сили та їх військові можливості.
41. Основні напрями політики П. Скоропадського у 1918 р.
42. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики Директорії в період громадянської війни в Україні (1919–1920 рр.).
43. Проголошення ЗУНР та її злука з УНР.
44. Підсумки та наслідки громадянської війни в Україні.
45. Перехід до непу та її здійснення в Україні.
46. Утворення СРСР та національно-державне будівництво в УРСР.
47. Політика коренізації (українізації): причини, суть, наслідки.
48. Договори між СРСР та фашистською Німеччиною 1939 р. та возз'єднання західноукраїнських земель з УРСР.
49. Напад Німеччини на СРСР та загарбання України в роки Великої Вітчизняної війни.
50. Окупаційний режим та Рух Опору в Україні в роки Великої Вітчизняної війни [1, с. 467-482; 2, с. 202-205].
51. Визволення України від фашистських окупантів в період Великої Вітчизняної війни.
52. Наслідки для України II світової війни (1939-1945 рр.).
53. Передумови національно-державного відродження України в умовах перебудови (1985-1991 рр.). Проголошення незалежності.
54. Утворення політичних партій та блоків в незалежній Україні (1991–2010).
55. Формування політичної системи незалежної України. Політична реформа.
56. Основні напрями зовнішньої політики незалежної України.